

UNIVERSAL XALQARO ILMIY JURNAL

Jurnalning bosh sahifasi: <https://universaljournal.uz>

Universal International Scientific
Journal

e-ISSN: [3060-4540 \(online\)](https://universaljournal.uz)

Year: 2025 Issue: 2 Volume: 5

Published: 05.05.2025
<https://universaljournal.uz>

International indexes

GOOGLE SCHOLAR

CROSSREF (OAK BAZA)

ZENODO

OPEN AIRE

EUROPUB

RESEARCHGATE (OAK BAZA)

SJIF

FRANS PYOTER SHUBERT ROMANSLARI

Nabilonov Dilxushbek Elmurodjon o'g'li

Andijon davlat universiteti

Uzbekistan

dilhushbekk12icloud@com

Annotatsiya. Mazkur maqolada buyuk avstriyalik bastakor Frans Pyoter Shubertning hayoti va ijodi, ayniqsa uning vokal musiqa — romans janridagi faoliyati keng yoritiladi. Shubertning musiqiy merosi, ayniqsa, romanslarida poetik obrazlar, musiqiy ifoda vositalari, va fortepiano-vokal uyg'unligi ilmiy asosda tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Frans Pyoter Shubert, romans, vokal musiqa, fortepiano, romantizm, nemis poeziyasi.

Аннотация: В статье дается всесторонний обзор жизни и творчества великого австрийского композитора Франца Петера Шуберта, особенно его творчества в жанре вокальной музыки — романса. Музыкальное наследие Шуберта, особенно его романсы, анализируется на научной основе, включая поэтическую образность, музыкальные средства выражения, фортепианно-вокальную гармонию.

Ключевые слова: Франц Петер Шуберт, романс, вокальная музыка, фортепiano, романтизм, немецкая поэзия.

Abstract: This article provides a broad overview of the life and work of the great Austrian composer Franz Peter Schubert, especially his work in the genre of vocal music - romance. Schubert's musical heritage, especially in his romances, is analyzed on a scientific basis, including poetic images, musical means of expression, and piano-vocal harmony.

Keywords: Franz Peter Schubert, romance, vocal music, piano, romanticism, German poetry.

Language: Uzbek

Citation: Nabilonov , D. (2025). THE ROMANCES OF FRANCES PIETER SCHUBERT. Universal International Scientific Journal, 2(5), 14–17. Retrieved from <https://universaljournal.uz/index.php/jurnal/article/view/1823>

Copyright © 2025 by author(s) and Scientific Research Publishing Inc. This work is licensed under the Creative Commons Attribution International License (CC BY 4.0). <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Kirish

Frans Pyoter Shubert (1797–1828) — XIX asr boshlarida yashab ijod qilgan, klassik va romantik uslub orasida ko‘prik bo‘la olgan buyuk avstriyalik bastakor. U qisqa umr kechirgan bo‘lishiga qaramay, 1000 dan ortiq musiqiy asar yaratib, Yevropa musiqasi taraqqiyotiga ulkan hissa qo‘shgan. Ayniqsa, romans janridagi asarlari orqali u vokal musiqani kamermusikaning eng yuqori bosqichiga olib chiqdi. Shubert musiqa orqali she‘riyat, ruhiy kechinma, obraz va dramatik ifodaning uyg‘unligini mukammal tarzda namoyon eta oldi

Asosiy qism: Frans Pyoter Shubert 1797-yil 31-yanvarda Avstriyaning Vena shahri yaqinidagi Lixental qishlog‘ida tug‘ilgan. Uning otasi oddiy maktab o‘qituvchisi, onasi esa uy bekasi edi. Shubert bolaligidan musiqaga oshno bo‘lib o‘tdi. U dastlab otasidan skripka chalishni, keyinchalik esa mahalliy ustozlardan fortepiano va kompozitsiya sirlarini o‘rgandi.

1808-yilda Shubert Vena saroy kapellasi xori tarkibiga qabul qilinib, imperator maktabida tahsil oldi. Bu yerda u mashhur bastakor Antonio Salerining shogirdi bo‘ldi. Saleri Shubertning bastakorlik iste‘dodini qadrlab, unga nazariy bilimlar berishga alohida e‘tibor qaratdi.

1810-yillarning boshlarida Shubert ilk romans, fortepiano va kamer ansambl asarlarini yaratdi. 1814-yilda Gyotening she‘riga yozilgan "Gretxen am Spinnrade" (Ip yigirayotgan Gretxen) romansining yaratilishi uning vokal musiqadagi ilk katta yutug‘i bo‘ldi. Bu asar orqali u vokal musiqaning yangi bosqichini boshlab berdi.

Shubert umrining asosiy qismini moliyaviy qiyinchiliklarda, do‘stlari yordami bilan o‘tkazdi. U ko‘p hollarda o‘z asarlarini chop ettira olmagan. 1828-yil 19-noyabrda Vena shahrida 31 yoshida vafot etdi. Uning qabri keyinchalik Betxovenning yoniga ko‘chirildi.

Frans Pyoter Shubertning vokal musiqaga bo‘lgan muhabbati uni bu janrda yuzlab asarlar yaratishga undadi. U 600 dan ortiq romans (nemischa "Lied") yaratgan bo‘lib, bu ko‘rsatkich jahon musiqasi tarixida misli ko‘rilmagan natijadir.

Shubert o‘z romanslarida asosan nemis romantik she‘riyatiga murojaat qilgan: Gyote, Geyne, Fridrix Rükerts, Vilyam Myuller, Maynlander kabi shoirlarning she‘rlari uning ilhom manbai bo‘lgan. Poetik obrazlarning chuqur talqini. Bastakor har bir she‘r ruhiyatini musiqada aks ettiradi. Melodiya va ifodaning uyg‘unligi. Har bir kuy insoniy kechinmalarni to‘la ifodalaydi. Forteplano partiyasining mustaqil roli. Forteplano shunchaki jo‘rnavor emas, balki asardagi

syujet va hissiyotlarni rivojlantiruvchi muhim elementdir. Musiqiy dramaturgiya. Har bir romans syujetli tuzilishga ega bo'lib, unda dramatik voqealar rivoji kuzatiladi.

Shubert romanslari orasida alohida o'rin tutadigan yirik vokal syikllar ham mavjud. Eng mashhurlari quyidagilardir:

"Die schöne Müllerin" (Go'zal tegirmonchi qiz) — 20 ta romansdan iborat syikl bo'lib, Myuller she'riyatiga yozilgan.

"Winterreise" (Qishki sayohat) — 24 ta romansdan iborat bo'lib, ruhiy iztirob va yolg'izlik kayfiyatini aks ettiradi.

"Schwanengesang" (Qarg'a qo'shig'i) — Shubert vafotidan keyin chop etilgan syikl, turli shoirlarning she'rlariga yozilgan romanslardan iborat.

"Gretchen am Spinnrade" (1814)

Gyotening "Faust" asaridan olingan bu she'rda Gretchenning ip yig'irish jarayonidagi ichki iztiroblari tasvirlanadi. Fortepiano partiyasi ip yigiruv harakatini taqlid qilib, obrazni musiqiy jihatdan kuchaytiradi. Gretchenning ruhiy holatidagi o'zgarishlar kuydagi modulyatsiyalar va dinamika vositasida beriladi.

"Erlkönig" (1815)

Bu romans Gyotening balladasiga yozilgan. Unda to'rtta obraz — ot, bola, elf qiroli va hikoyachi bitta xonanda tomonidan ijro etiladi. Fortepiano galop ritmida yozilib, otning chopishini ifodalaydi. Har bir obraz alohida musiqqa vositasi orqali ifodalanadi, bu esa vokal aktyorlik mahoratini talab qiladi.

"Die Forelle" (1817)

Bu asarda baliqcha orqali begunohlik va aldov obrazlari tasvirlanadi. Fortepiano partiyasi suvning jilvador harakatini eslatadi, vokal esa sodda va yodda qoladigan ohang bilan ifodalangan.

Frans Pyoter Shubert vokal musiqani romantizm estetikasi bilan boyitgan bastakor

sifatida tarixda qolgan. Uning romanslari nafaqat vokal ijrochilik san'atining yuksak namunasi, balki poeziya bilan musiqaning mukammal uyg'unligidir.

Shubert vokal musiqani ichki kechinmalar, dramatik tuyg'ular, poetik obrazlar bilan boyitgan. U yaratgan vokal syikllar va alohida romanslar keyinchalik Robert Shuman, Yoxannes Brams, Gustav Mahler, Hugo Volf singari bastakorlar uchun ilhom manbai bo'ldi.

Xulosa: Frans Pyoter Shubertning vokal musiqqa sohasidagi merosi ulkan. Uning romanslari nafaqat musiqqa, balki adabiyot, falsafa va inson ruhiyatining chuqur talqinidir. Shubert nafaqat bastakor, balki musiqiy ifoda orqali she'rni qayta yaratgan san'atkor sifatida qadrlanadi. Uning har bir romansida inson qalbining nozik ohanglari mujassam. Bugungi kunda ham uning romanslari jahon vokal ijrochiligining eng yuksak namunasi sifatida sevib ijro etiladi va o'rganiladi.

Shubert ijodining dolzarbligi shundaki, u poeziyani musiqqa orqali jonlantirib, insoniy tuyg'ularning eng nozik jihatlarini ifoda etdi. Uning ijodi orqali vokal musiqaning badiiy kuchi, dramatik kuchi va emotsional ta'siri nihoyatda oshdi. Har bir romans, ayniqsa, "Qishki sayohat", "Go'zal tegirmonchi qiz", "Gretchen ip yig'uvda" kabi asarlar, tinglovchini ruhiy izlanishga, hamdardlikka va mushohadaga undaydi. Shubertning fortepiano partiyalariga bergan yondashuvi esa romans janrini mutlaqo yangi bosqichga olib chiqdi. U vokal va instrumental musiqani teng huquqli ifoda vositalari sifatida ko'ra oldi. Natijada, uning romanslari nafaqat vokal ijrochilar, balki fortepianochilar uchun ham mahorat maktabiga aylandi. Zamonaviy tahlillarda Shubert merosi hali ham to'liq o'rganilib bo'lingan emas. Uning kam tanilgan romanslari, qo'lyozmalari va shaxsiy hayoti

bilan bog‘liq manbalar yangi izlanishlar uchun katta ilmiy imkoniyatlarni ochib bermoqda. Shu bois, Shubert ijodi hozirgi kunda ham

musiqashunoslar, ijrochilar va tinglovchilar e’tiborini tortishda davom etmoqda..

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati

1. Давыдова И. «Франц Шуберт и немецкий романс». — М., Музыка, 1982.
2. Тюлина И. «История зарубежной музыки XIX века». — М., 2003.
3. Fisk, Charles. *Returning Cycles: Contexts for the Interpretation of Schubert’s Impromptus and Last Sonatas*. — California University Press, 2001.
4. Newbould, Brian. *Schubert: The Music and the Man*. — University of California Press, 1997.
5. Gibbs, Christopher H. *The Life of Schubert*. — Cambridge University Press, 2000.

Foydalanilgan internet manbalar:

1. <https://www.britannica.com/biography/Franz-Schubert>
2. <https://www.classicfm.com/composers/schubert/>
3. <https://www.oxfordmusiconline.com/>
4. <https://www.lieder.net/>